

Danijela M. Prošić-Santovac
Univerzitet u Novom Sadu
Filozofski fakultet, Odsek za anglistiku
dprosicantovac@ff.uns.ac.rs
0000-0002-8471-4400

Originalni istraživački rad
UDK 81'243:322.1]373.32
DOI: 10.19090/MV.2024.15.341-357

UTICAJ DOMAĆEG ZADATAKA NA KVALITET PROCESA UČENJA STRANOG JEZIKA NA RANOM UZRASTU

APSTRAKT: U vreme kada je srpski obrazovni sistem u dubokoj krizi, potrebno je razmotriti sve aspekte nastavnog rada koji bi mogli doprineti blagovremenom izlasku iz nje. Cilj ovog rada je da navede sadašnje, ali i buduće nastavnike stranih jezika da, kroz refleksivnu praksu, preispituju ustaljene obrazovne procese i da ih konstantno unapređuju, kako bi se kvalitet obrazovanja u našoj zemlji podigao na viši nivo, što bi neminovno vodilo i do podizanja opšte kulturološke i pedagoške svesti. Jedna od ovakvih postojećih praksi je i zadavanje domaćih zadataka po ustaljenom obrascu, bez posvećivanja previše pažnje ciljevima i svrsi takvih zadataka, kao i bez posebnog promišljanja o posledicama neadekvatno osmišljenih aktivnosti na motivaciju i stavove učenika na ranom uzrastu prema stranom jeziku koji uče, ali i na samo njihovo znanje ciljnog jezika (Holland i dr. 2021). S druge strane, smislene i svrshodne aktivnosti, zadate u pravom trenutku mogu samo doprineti podizanju kvaliteta nastave, te će u radu biti date smernice koje u ovome mogu pomoći nastavnicima stranog jezika.

Ključne reči: domaći zadatak, učenici, učenje stranog jezika, rani uzrast, nastavnici stranog jezika, roditelji i staratelji učenika.

THE IMPACT OF HOMEWORK ON THE QUALITY OF THE FOREIGN LANGUAGE LEARNING PROCESS AT AN EARLY AGE

ABSTRACT: At the time when Serbian education system is in a deep crisis, it is necessary to consider all aspects of the teaching process that could contribute to a timely remedy. The goal of this paper is to inspire current and future teachers of foreign languages to reflect on and question the established educational practices and to constantly improve them, in order to raise the quality of education in our country to a higher level, which would inevitably lead to raising general cultural and pedagogical awareness. One of these conventional practices is assigning homework by default, according to an established pattern, without devoting too much attention to the goals and purpose of such tasks, and about the potential impact of inadequately designed activities on the motivation and attitudes of young learners towards the foreign language they are learning, as well as their language proficiency (Holland et al. 2021). On the other hand, meaningful and purposeful activities, given at the right moment, can only contribute to raising the quality of learning and teaching.

Key words: homework, young learners, foreign language learning, early age, foreign language teachers, parents and caregivers.

Nakon dana provedenog u školi, deca obično dobijaju dodatne zadatke koje treba da urade kod kuće. Ovo je prilično neobična činjenica kada razmislite o tome, ali ne toliko neobična, koliko činjenica da tako malo ljudi ikada uopšte razmišlja o tome. (Kohn 2006: 3)

1. UVOD

Domaći zadaci predstavljaju aspekt obrazovanja koji je priznat kao važno sredstvo u nastavi i dugogodišnja je obrazovna tradicija koja je do nedavno bila retko dovođena u pitanje (Vatterott 2009: 1). Uloga domaćeg zadatka u procesu učenja stranog jezika na ranom uzrastu je višestruka i složena. Domaći zadaci mogu pružiti dodatnu priliku učenicima da primene i prodube svoje jezičke veštine izvan učionice, što može značajno doprineti njihovom jezičkom razvoju i razvijanju sposobnosti samostalnog istraživanja, kritičkog razmišljanja i rešavanja jezičkih izazova. Domaći zadaci takođe mogu pomoći deci da razviju dobre navike i pozitivne stavove prema učenju stranog jezika, kao i podstaći samodisciplinu, odgovornost i ljubav prema učenju (Paulu 1996: 4). Međutim, kao i u slučaju svake druge aktivnosti, ukoliko domaći zadaci nisu pažljivo osmišljeni i adekvatno primenjeni, efekat može biti i suprotan, pri čemu se učenici mogu demotivisati i razviti negativan stav prema učenju stranog jezika. Stoga je važno imati jasnu sliku o samom pojmu domaćeg zadatka koji je odgovarajući za učenje stranog jezika na ranom uzrastu, kao i o adekvatnim načinima primene i pogodnim aktivnostima koje bi za efekat imale pozitivan razvoj kako motivacije za učenje tako i unapređenja znanja. S tim na umu, u radu će biti predstavljeni neki od faktora koji utiču na efikasnost domaćeg zadatka, gledano iz perspektive učenika na ranom uzrastu, roditelja, te perspektive nastavnika stranih jezika. Nakon toga, biće razmotrene pedagoške implikacije, proučene pitanjima koja podstiču na razmišljanje namenjenima nastavnicima stranih jezika.¹

1.1 Šta jeste domaći zadatak, a šta ne treba da bude

Pojmovno razgraničenje domaćeg zadatka u kontekstu učenja stranog jezika predstavlja ključni korak ka razumevanju njegove uloge i efikasnosti u procesu učenja stranog jezika kod dece na ranom uzrastu. Domaći zadatak se

---

¹ U delovima rada koji ne sadrže navedenu referencu, reč je o ličnim stavovima autorke, te samostalno osmišljenim smernicama.

definiše kao zadatak koji učenicima zadaju školski nastavnici, a koji treba da se izvodi van školskog časa (Cooper 1989: 7). Kao dodatni deo nastavnog procesa, ima specifične karakteristike koje ga razlikuju od drugih oblika učenja, i ne bi smeo da se svodi samo na produžetak aktivnosti iz učionice, već bi trebalo da ima posebno definisanu svrhu i cilj.

Tradicionalno, savetovano je da učenik radi svoj domaći zadatak kod kuće i sam, međutim, to u današnje vreme vrlo često nije slučaj, pa se u izradu domaćeg zadatka uključuju roditelji i staratelji dece (u daljem tekstu: roditelji). Tada, iako domaći zadatak može biti od koristi za akademski učinak učenika, istovremeno, može predstavljati i izazovno iskustvo za mnogu decu i porodice (Power, Karustis & Habboushe 2001: 4), pa se u rad neretko uključuju i nastavnici, u okviru privatnih časova koji imitiraju školsko okruženje, što može imati negativan uticaj na postignuće i stavove učenika i njihovu samostalnost (Xu i dr. 2024: 10). Stoga, da bi domaći zadatak na kvalitetan način podstakao kreativnost, predmetni nastavnik može sugerisati različite sredine za učenje i na taj način pružiti učeniku priliku da istražuje efekte rada u biblioteci, prirodi i sl.

Prema istraživanju Kidvela (Kidwell 2004: 9), mlađi učenici uglavnom imaju pozitivan stav prema domaćem zadatku, ali samo u slučaju kada on uključuje zanimljive, izazovne i raznovrsne zadatke. S druge strane, učenici uglavnom imaju negativan stav prema zadacima kao što su puki nastavak rada koji je sproveden na času, prepisivanje reči ili prevođenje tekstova, na primer, i takve aktivnosti smatraju dosadnim i nestimulativnim. Posledica toga kada učenici počnu da se dosađuju sa domaćim zadatkom jeste da se ne angažuju, i njihov potencijal za učenje se smanjuje (Bekker, Rothmann i Kloppers 2023; Bennet 2017: 33). S druge strane, mnogo bolje reaguju na kreativne zadatke, prezentacije ili projekte o temama koje ih interesuju i kada im je dozvoljeno da sami ispitaju i odaberu neku temu i istražuju u pravcu koji im odgovara. Tada mogu biti u stanju da iskažu svoju kreativnost i snalažljivost, a sve to vežbajući i koristeći strani jezik u kontekstu koji ih motiviše.

Takođe, relevantno pitanje jeste šta je to što nastavnici žele da postignu time što učenicima dodeljuju posao koji treba da završe van časa (Adam, Tai & Xitao 2012: 54) – da li je svrha domaćeg zadatka da pomogne deci da uvežbaju ono što su naučili na času, da nadgrade svoje znanje, razviju samopouzdanje i samodisciplinu i nauče upravljanje vremenom (Cooper i dr. 2006) i steknu organizacione veštine kako bi olakšali samostalno učenje i buduće zapošljavanje (McGregor & Knoll 2015: 335), ili je svrha da se odrade zadaci iz udžbenika ili radne sveske koje nastavnik nije stigao da obradi na času iz različitih razloga, a bile

su planirane. Takvo zadavanje domaćeg zadatka, posebno u velikoj količini, ne predstavlja kriterijum kvalitetnog rada, već je znak loše organizacije i neadekvatno odrađenog posla na časovima, ili prevelikog i neadekvatnog opterećenja nastavnika (Van Droogenbroeck i dr. 2014). Nadoknada propuštenog gradiva nije i ne bi trebalo da bude nastavnikov cilj prilikom zadavanja domaćeg zadatka, već bi umesto toga nastavnik trebalo da se pozabavi uzrocima nepostizanja planiranog, a da domaći zadatak ostane u domenu svrsishodnih i celovitih aktivnosti. Takođe, od velike je važnosti i transparentnost svrhe i cilja, kako učenicima, tako i samim nastavnicima, te po svaku cenu treba izbegavati zadavanje domaćeg zadatka iz navike, bez osmišljenog pravog cilja i opipljivog i relevantnog razloga.

2. FAKTORI KOJI UTIČU NA EFIKASNOST DOMAĆEG ZADATKA

Faktori poput nivoa jezičke kompetencije, interesovanja učenika i njihovih stilova učenja igraju ključnu ulogu u tome kako deca doživljavaju i obavljaju zadatke, pa efikasnost domaćeg zadatka značajno zavisi od individualnih karakteristika učenika. Nivo jezičke kompetencije igra ključnu ulogu jer utiče na to koje vrste zadataka će biti izazovne, ali ne i preteške za učenika. Takođe, kompatibilnost interesovanja učenika i vrste postavljenih zadataka mogu uticati na motivaciju za njihovo izvršavanje, pa će se učenici koji su zainteresovani za određenu temu ili aktivnost često sa većim entuzijazmom posvetiti zadatku. Stilovi učenja takođe igraju ulogu – neki učenici bolje uče kroz vizualne materijale, dok drugi više vole interaktivne vežbe, taktilne zadatke ili one koji uključuju pokret (Reid 1987).

Razlike u načinu rada između pojedinačnih nastavnika takođe utiču na efikasnost procesa. Jasnoća njihovih instrukcija i relevantnost materijala koje odaberu važni su faktori, pa tako, na primer, jasno postavljeni zadaci sa preciznim uputstvima omogućavaju učenicima da se fokusiraju na željene jezičke ciljeve. Takođe, zadaci treba da budu relevantni za nastavne teme i interesovanja učenika kako bi se održala njihova pažnja i motivacija (Sardabi-Kia & Ghajarieh 2023). Prilagođenost uzrastu je takođe od suštinskog značaja, jer zadaci treba da budu izazovni, ali ne preteški za određeni uzrast učenika. Dodatno, nastavnici treba da budu i dosledni, te da sprovedu redovno u delo ono što se dogovore sa učenicima u vezi sa domaćim zadatkom. Redovno pregledanje domaćeg zadatka, davanje povratne informacije učenicima, korišćenje tih informacija i za evaluaciju, kako znanja učenika, tako i sopstvenog rada, u velikoj meri doprinose podizanju nivoa svrsishodnosti zadavanja ovih dodatnih zadataka (Cunha i dr. 2022). Konačno, ali ne i manje značajno, porodično okruženje ima značajnu ulogu u podršci učenicima

na ranom uzrastu prilikom izvršavanja domaćih zadataka iz stranog jezika. Roditeljska pomoć, ohrabrenje i angažovanje učenika mogu doprineti pozitivnom ishodu i mogu stvoriti povoljno okruženje za učenje jezika kod kuće, kao i pomoći pri pravilnom balansiranju vremena za izvršavanje domaćih zadataka. Ovo je važno jer preterana količina domaćih zadataka može rezultirati preopterećenošću učenika i smanjenjem kvaliteta učenja, kao i zategnutom atmosferom u porodici, dok nedovoljno posvećivanje vremena za izvršavanje zadataka može dovesti do površnog razumevanja i neadekvatne količine vežbanja.

Domaći zadaci deci pružaju iskustvo i šansu da razviju pozitivna uverenja o postignućima, kao i strategije za suočavanje sa greškama, poteškoćama i neuspesima, u čemu funkciju vrše sve tri uključene strane, svaka na svoj način. Pored promovisanja akademskog postignuća, domaći zadaci mogu usaditi navike samodiscipline, autonomije (Xu i dr. 2024) i samostalnog učenja i mogu pomoći u preciznijem informisanju roditelja o obrazovanju njihove dece (Kumar Jha 2006: 9), te tako vršiti funkciju „trećih prostora” (Kaye & Haynes Write 2023), tj. predstavljati vezu između školskog i kućnog okruženja, ali istovremeno mogu i izazvati probleme u pojedinačnim sredinama, ukoliko dođe do neusaglašenosti bilo koje vrste.

2.1 Učenici na ranom uzrastu i domaći zadatak

Iako je mnogo pozitivnih efekata zadavanja domaćeg zadatka na proces učenja stranog jezika na ranom uzrastu, takođe je važno razmotriti i potencijalne izazove i nedostatke ovog pristupa u nastavi. Na primer, jedan od negativnih aspekata zadavanja domaćeg zadatka iz stranog jezika može biti nedostatak vremena za igru i kreativnost, s obzirom na to da je rani uzrast vreme kada deca razvijaju svoju kreativnost i socijalne veštine kroz igru. Preterano fokusiranje na domaće zadatke može značiti gubitak vremena koji bi deca inače provodila u igri sa prijateljima i porodicom (Pressman i dr. 2015), relaksaciji i drugim aktivnostima koje su važne za njihov celokupni razvoj, pa ograničavanje vremena za slobodne aktivnosti može uticati na njihovu kreativnost, maštovitost i fizičko blagostanje (Ryba i dr. 2017). Takođe, ovo može dovesti i do dodatnog opterećenja kod učenika, što može rezultirati stresom (Katz i dr. 2012), usled već prepunog rasporeda sa školskim obavezama, aktivnostima van škole i slobodnim vremenom koje je takođe važno za razvoj. Preterani broj domaćih zadataka može uticati na kvalitet sna dece (Holland i dr. 2021), što može negativno uticati na njihovo zdravlje i dobrobit, a sa svoje strane, nedostatak sna može dovesti do umora, smanjene koncentracije i lošijih rezultata u školi. Stoga, kada domaći zadaci

istiskuju društveno iskustvo, rekreaciju na otvorenom i kreativne aktivnosti, i kada uzurpiraju vreme namenjeno spavanju, oni ne zadovoljavaju osnovne potrebe dece (Wildman 1968: 203), pa takva situacija može dovesti do smanjenja motivacije za učenje jezika i stvaranja negativnog odnosa prema učenju, ali i samom stranom jeziku. Jedna od retkih studija koja se bavila tematikom uticaja domaćeg zadatka na socio-emocionalno blagostanje dece u osnovnoj školi i njihovih porodica izvedena je u šest škola u Severnoj Kaliforniji na uzorku od 397 dece starosti od 8 do 12 godina, 422 roditelja i 28 nastavnika (Holland i dr. 2021). Nalazi sugerišu postojanje uticaja domaćeg zadatka na emocionalno zdravlje, najviše u domenu izazivanja dosade i frustracije, na odnos roditelja i dece, pri čemu više od četvrtine roditelja i dece navode da domaći zadatak uvek ili često remeti porodično vreme i doprinosi stvaranju borbe za moći, a remeti i san kod 36,8% dece. Dodatno, nalazi sugerišu i razliku između percepcije emocionalnog uticaja domaćeg zadatka koji su prijavili deca i nastavnici.

Pritisak na učenike može biti i akademske prirode, bilo od strane roditelja, nastavnika ili od samih učenika, putem internalizovanih očekivanja sredine. Takav pritisak da redovno izvršavaju zadatke i postižu visoke rezultate može dovesti do straha od neuspeha i narušavanja samopouzdanja, što može uticati na njihovu volju za učenjem i eksperimentisanjem sa jezikom. S druge strane, neki učenici mogu imati više resursa i podrške kod kuće za izvršavanje domaćih zadataka, dok drugi možda nemaju iste mogućnosti, što može povećati nejednakost među učenicima i stvoriti neravnopravne uslove za učenje (Ronning 2011). Deca koja nemaju ličnih afiniteta prema jeziku koji uče, a nemaju ni dovoljno podrške ili razumevanja u izvršavanju domaćih zadataka iz stranog jezika mogu razviti osećaj frustracije, a nedostatak jasnih instrukcija ili nedovoljna pomoć od strane nastavnika ili roditelja može dovesti do osećaja nesigurnosti i nemoći u savladavanju jezičkih izazova. Ovo je posebno važno u periodu pre razvijanja pismenosti na stranom jeziku, pa tako problem može predstavljati čak i, iz ugla nastavnika, jednostavan zadatak (npr. bojenje po diktatu iz oblasti slušanja), ukoliko dete ne razume jasno instrukcije, a nema roditelja koji bi ih objasnio, bilo zbog nepoznavanja ciljnog jezika, bilo zbog nedostatka volje ili vremena da se posveti školskom radu sa detetom usled drugih privatnih ili poslovnih obaveza. Pri tome, potrebno je voditi računa i da li svako dete ima kod kuće materijalne mogućnosti za izradu domaćeg zadatka (za prethodni primer, CD-plejer u bilo kom obliku). Ovi negativni aspekti ukazuju na potrebu za pažljivim planiranjem i prilagođavanjem domaćih zadataka kako bi se izbegli potencijalni negativni uticaji na ranom uzrastu i obezbedilo pozitivno iskustvo učenja jezika.

2.2 Roditelji i domaći zadatak

Uloga roditelja je veoma važna i oni su indirektno uključeni u sistem školovanja, između ostalog, i preko domaćih zadataka učenika (Walker i dr. 2004). Roditelji koji pokazu interesovanje za domaći zadatak, i pružaju odgovarajuću pomoć po potrebi za njegovo dosledno i uspešno izvođenje mogu povećati motivaciju za obavljanje domaćeg zadatka (Hong & Milgram 2000: 12). Međutim, oni roditelji koji preopterećuju dete zahtevima i očekivanjima mogu kod deteta izazvati osećaj inata. Stoga, roditelji ne bi trebalo da vrše pritisak na dete već, bi trebalo da se potrudu da se uključe u meri u kojoj je detetu to potrebno i koja je optimalna, i da na taj način vrše povoljan uticaj na motivaciju i stavove deteta prema učenju stranog jezika, i obrazovanju uopšte. Preterano angažovanje roditelja može dovesti i do gubitka samopoštovanja kod dece, jer mogu da počnu da misle da nisu sposobna sama da urade zadatak, te da gube motivaciju i volju da čak i pokušaju bez nečije pomoći (Patall i dr. 2008).

Učestalo zadavanje domaćih zadataka iz stranog jezika na ranom uzrastu može imati značajan uticaj na dinamiku porodice i odnose između roditelja, dece i škole. Iako domaći zadaci imaju svoju važnost u procesu učenja jezika, preterana količina domaćih zadataka može dovesti do različitih tenzija unutar porodičnog okruženja, usled nedostatka slobodnog vremena za porodične aktivnosti, druženje i relaksaciju (Pressman i dr. 2015). Roditelji i deca se mogu osećati preopterećeno i frustrirano zbog nedostatka vremena za kvalitetno provođenje zajedničkog vremena, što može izazvati stres i napetost kako kod dece tako i kod roditelja (Holland i dr. 2021). Deca mogu biti pod pritiskom da završe sve zadatke na vreme, dok roditelji mogu osećati pritisak da pruže podršku i nadgledaju izvršavanje zadataka. Roditelji mogu biti previše fokusirani na pomoć oko zadataka, umesto na otvoreni dijalog i razgovor sa decom, što može dovesti do smanjenja vremena za komunikaciju. Takođe, preterana količina domaćih zadataka može dovesti do konflikata između roditelja i dece, ukoliko roditelji smatraju da deca previše vremena provode nad zadacima umesto da se igraju ili odmaraju, ili obrnuto. Ovakvi konflikti dalje narušavaju odnos i otežavaju saradnju u drugim aspektima života.

Drugi razlog, po mišljenju autorke, zašto bi roditelji u određenim slučajevima trebalo da budu minimalno uključeni u domaće zadatke je taj što se njihov način objašnjavanja i davanja instrukcija može razlikovati od nastavnikovog i kao takav može zbuniti učenike (ovo, naravno, u nekim slučajevima, može predstavljati i benefit, kada doprinosi celokupnom boljem razumevanju). Dodatni izazov se javlja kada roditelji nisu upoznati sa ciljnim stranim jezikom. Ovaj

scenario često stvara nekoliko negativnih uticaja na odnos između dece i roditelja, što može imati dugoročne posledice na porodičnu dinamiku i podršku učenju. Roditelji koji ne znaju strani jezik koji se uči mogu se osećati nesigurno u pružanju adekvatne podrške deci pri izvršavanju domaćih zadataka. Nedostatak sposobnosti da pomognu može dovesti do frustracije i kod roditelja i kod dece, jer nepoznavanje jezika može dovesti do konfuzije i nesporazuma u pogledu instrukcija i zadataka, pa se deca mogu suočiti sa osećajem neuspeha ukoliko ne mogu dobiti odgovarajuću pomoć od roditelja. Roditelji, s druge strane, mogu se suočiti s pritiskom da detetu obezbede profesionalnu pomoć u izradi zadataka iz stranog jezika u vidu privatnih časova, što može imati značajni uticaj na finansijsko stanje porodice, u zavisnosti od njenog socioekonomskog položaja. Kada roditelji u ovakvom položaju nisu u mogućnosti da pruže ovaj vid podrške svom detetu, dolazi do stvaranja neravnopravnih pozicija između dece u razredu i sve većeg jaza između njih. Sa ciljem prevazilaženja ovih poteškoća, škole mogu pružiti dodatne resurse za podršku roditeljima koji nisu upoznati sa jezikom koji se uči, kao i jasne smernice za izvršavanje domaćih zadataka. Deca se mogu stimulisati da traže pomoć od svojih nastavnika u školi ili drugih školskih resursa ukoliko se suoče sa izazovima.

Kako bi se prevazišli negativni uticaji preterane količine domaćih zadataka na tenzije u porodici, važno je uspostaviti ravnotežu između obaveza i uspostaviti komunikaciju između svih uključenih aktera. Poželjna je saradnja između nastavnika i roditelja kako bi se postigla optimalna količina i vrsta domaćih zadataka koja podržava učenje, ali istovremeno ostavlja dovoljno vremena za porodičnu interakciju, odmor i igru. Otvoren dijalog između svih učesnika u obrazovnom procesu može pomoći u donošenju informisanih odluka o količini domaćih zadataka i stvaranju pozitivnog porodičnog i školskog okruženja.

2.3 Nastavnici stranih jezika i domaći zadatak

Osim saradnje nastavnika i roditelja, stav autorke, na osnovu opservacije iz prakse, jeste da je neophodna i saradnja nastavnika stranog jezika sa učiteljima i nastavnicima ostalih predmeta, kako bi se izbegla preopterećenost učenika, usled istovremenog dobijanja previše domaćih zadataka iz različitih predmeta. Takođe, nedostatak koordinacije između nastavnika može rezultirati situacijama u kojima se zadaci međusobno preklapaju, zahtevaju previše vremena za izvršenje, ili rezultiraju nedostatkom konteksta i radom na velikom broju nepovezanih aktivnosti. Ako se zadaci iz različitih predmeta ne integrišu na smislen način, učenici mogu imati poteškoća da razumeju svrhu zadataka i njihovu refleksiju na

stvarni život, kao i vezu između različitih podataka i predmeta koje uče u okviru svog obrazovanja. Ovde su mogućnosti za kreativnost, ali i autonomiju, nastavnika stranog jezika na ranom uzrastu velike, jer u okviru upotrebe jezika mogu da koriste sadržaje koji bi mogli objediniti tematiku drugih predmeta, čak i u samostalnoj režiji, i time doprineti holističkom doživljaju obrazovanja svojih đaka.

Manjak koordinisanosti nastavnika po pitanju zadavanja domaćih zadataka može imati različite posledice, u zavisnosti od pojedinačnog deteta i njegovih ili njenih individualnih karakteristika. Tako, zapažanje autorke je da, u praksi, deca koja su manje akademski orijentisana često unapred odustaju i ne rade zadatu količinu domaćeg, čime se obeshrabruju dalje i gube motivaciju za učenje. S druge strane, deca koja teže uspehu bivaju preopterećena i rade domaće zadatke pre ili posle škole, često u trajanju cele dodatne druge školske smene, i tako gube entuzijazam za učenje i postojeću ljubav prema školi, jer ih lišava mogućnosti za veliki broj slobodnih aktivnosti i društveni život, kao i mogućnosti i želje za slobodnim i spontanim istraživanjem u oblastima koje ih intrinzično zanimaju. Kako bi se lakše razumela ovakva situacija iz ugla učenika i njihova frustracija, ovde se može povući paralela sa životom odraslih i njihovim osećanjima kada bi svakoga dana morali posle posla da ponesu kući dodatnu količinu i rade do isteka dana, svakog radnog dana, a zatim za vreme vikenda dodatne zadatke i materijale, jer su slobodni dani. Deca koja su vredna i žele da ispune sve svoje obaveze često proživljavaju slično iskustvo, i imaju vrlo malo vremena za druženje, izlazak na vazduh i bilo šta drugo.

U slučaju motivisanih đaka, veliki uticaj ima i doslednost nastavnika u zadavanju i proveravanju domaćih zadataka iz stranog jezika na ranom uzrastu, koja igra ključnu ulogu u uspešnom učenju. Doslednost u ovom kontekstu odnosi se na konstantno primenjivanje određenih pravila i standarda pri davanju, uputstvima, zahtevima i proceni domaćih zadataka, i pomaže učenicima da razumeju šta se od njih očekuje. Kada se pravila i standardi redovno primenjuju, deca znaju šta treba da rade i kako to treba da urade, dok neprekidna promena pristupa i očekivanja može dovesti do konfuzije među učenicima. Doslednost pomaže u formiranju pozitivnih učeničkih navika, pa učenici lakše razvijaju rutinu izvršavanja domaćih zadataka, a kasnije i rutinu samostalnog učenja materije kod kuće, a olakšava i komunikaciju između nastavnika i roditelja, pa roditelji znaju šta da očekuju od domaćeg zadatka iz stranog jezika i kako da podrže svoju decu u njegovom izvršavanju. Redovno davanje povratnih informacija i procena omogućava učenicima da kontinuirano napreduju (Cunha i dr. 2022), dok situacija kada nastavnici zadaju domaći, a zatim ga ni ne provere izaziva frustriranost, jer

deca, naviknuta na rad u sistemu koji podstiče ekstrinzičnu motivaciju pomoću spoljašnjih sredstava, kao što su ocene i pohvale, često ne smatraju svrsishodnim kada taj rad nije validiran od strane nastavnika.

Kroz dosledan proces evaluacije pri radu domaćih zadataka, i nastavnici stranih jezika mogu pratiti razvoj jezičkih veština svojih učenika tokom vremena. Konkretno, evaluacijom i procenom datog domaćeg zadatka, nastavnici dobijaju korisne povratne informacije, mogu da vide da li dete napreduje ili zaostaje, pa je potrebna dodatna pomoć u učenju. Domaći zadatak bi trebalo da posluži kao dopuna formativnom procenjivanju znanja učenika (Prošić-Santovac i Rixon 2019) i kao motivacija za dodatno učenje kod kuće, te vrednovanje negativnim ocenama nije poželjno, iako neki nastavnici smatraju da ocenjivanje kao kazna funkcioniše (Dueck 2014: 31–32). Istovremeno, zadavanje domaćeg zadatka kao vid kazne za nedisciplinu na času i druge prestupe takođe ne bi trebalo da bude praksa, jer se time aktivno utiče na razvijanje negativnih stavova prema učenju stranog jezika. Ako nastavnik rad kod kuće predstavi kao kaznu (Stern 2009: 6), deca lako usvajaju stav da je učenje kod kuće negativna stvar, pa izostaje zadovoljstvo zbog otkrivanja novih stvari i utire se put nezainteresovanosti za predmet, posebno ako se za domaći zadatak zadaje monotono i repetitivno ispisivanje reči ili rečenica u velikom broju, što je destruktivna, ali, na žalost, još uvek prisutna praksa u nekim učionicama.

3. PEDAGOŠKE IMPLIKACIJE

S obzirom na prethodno navedene negativne aspekte zadavanja preterane količine ili neadekvatne vrste aktivnosti kao domaćih zadataka iz stranog jezika na ranom uzrastu, važno je razmotriti alternative koje bi mogle omogućiti efikasno učenje jezika bez stvaranja napetosti, kako u školi i porodici, tako i unutar samog učenika. Na primer, umesto tradicionalnih domaćih zadataka, deca se mogu angažovati u tematskim projektima koji uključuju istraživanje, izradu plakata ili kreiranje priča na stranom jeziku (Eckhoff 2023). Ovakve aktivnosti mogu podstaći kreativnost i angažovanje, dok istovremeno doprinose razvoju jezičkih veština. Takođe, korišćenje digitalnih resursa i jezičkih aplikacija može omogućiti deci da uče jezik na interaktivan način. Ove aplikacije često pružaju raznovrsne aktivnosti koje podržavaju razvoj jezičkih veština, a deca ih mogu koristiti uz podršku roditelja ili samostalno. Nadalje, strani jezik se može integrisati u svakodnevne aktivnosti. Na primer, porodica može zajedno gledati preporučene filmove ili crtane filmove na stranom jeziku, pevati pesme, ili igrati društvene igre na stranom jeziku koje podstiču jezičku interakciju, što može pomoći deci da unaprede znanje

na prirodan i zabavan način, bez stvaranja dodatnog stresa, dok se, istovremeno, kroz implementaciju ovih alternativa, može stvoriti pozitivan i podržavajući okvir za učenje stranog jezika na ranom uzrastu, smanjujući potencijalne negativne efekte na odnose u porodici.

Vreme kod kuće posvećeno domaćem zadatku ne mora biti provedeno u samoći ili samo sa roditeljima. Zadaci se mogu postaviti tako da podstiču saradnju među učenicima, posebno kada već malo stasaju i postanu samostalniji, pa se deca mogu udružiti u parove ili manje grupe kako bi zajedno radili na jezičkim zadacima, što bi trebalo da podstakne komunikaciju i podršku među vršnjacima. Međutim, ovde je veoma važna jasna podrška nastavnika u vidu instrukcija, kako bi deca svrsishodno provodila vreme i ravnopravno delila zaduženja, i tako izbegla potencijalne konflikte. Takođe, s obzirom na to da izrada pisanih domaćih zadataka može biti izazovna za učenike čije su veština pisanja i motorika još u razvoju, previše fokusiranja na pisanje može izazvati zamor i demotivaciju, stvarajući dodatan teret za učenike. Stoga, timski zadaci mogu uključivati različita multimedijalna sredstva, ukoliko su dostupna učenicima, i time doživljaj rada na domaćem zadatku približiti njihovom svakodnevnom iskustvu i podići nivo motivacije za učenje (Sardabi-Kia & Ghajarieh 2023).

Umesto da se domaći zadatak bez preispitivanja zadaje svakodnevno, nastavnici mogu primeniti fleksibilno zadavanje domaćih zadataka, omogućavajući deci da samostalno organizuju vreme za izvršavanje (Ioannou-Georgiou & Pavlou 2003: 114), uz podršku roditelja prema potrebi (Walker i dr. 2004), čime se podstiče samodisciplina, kao i razvoj veštine upravljanja vremenom. Ovde je važno određivanje optimalne količine domaćih zadataka za učenje stranog jezika (Fernández-Alonso & Muñiz 2022), koje treba da se zasniva na uzrastu učenika i njihovim individualnim potrebama. Nastavnici bi trebalo da uzmu u obzir kapacitet učenika za izvršavanje zadataka, kao i balansiranje sa ostalim obavezama, jer pravilno doziranje domaćih zadataka omogućava fokusirano učenje bez preteranog opterećenja. Uz to, dizajniranje kvalitetnih domaćih zadataka za učenje stranog jezika zahteva pažljivo razmatranje raznih pitanja i tema (Tabela 1). Trebalo bi usvojiti strategije koje uključuju jasne ciljeve zadatka, konkretna uputstva i povezanost sa nastavnim sadržajem koji se obrađuje na času, ali bez prostog ponavljanja, već sa smislenim recikliranjem vokabulara i gramatike u novom i interesantnom kontekstu. Integracija različitih jezičkih veština, kao što su slušanje, čitanje, pisanje i govor, može obogatiti zadatke i omogućiti učenicima da primenjuju naučeno na različite načine. Stoga, s obzirom na to da deca najčešće imaju sposobnost da apsorbuju jezik kroz igru i druge aktivnosti koje im prijaju

(Reilly & Ward 1997: 6), ono što nastavnici treba da urade jeste da domaći zadatak učine vrednim na interesantan način.

Zadaci srednje težine, koji omogućavaju učenicima da iskuse unapređenje svojih veština, najefikasniji su u stvaranju osećaja kompetencije. Međutim, zadatak koji je jednom učeniku lak za drugog može biti veoma težak, jer se učenici razlikuju po svojim sposobnostima i ne postoji razred koji je u potpunosti homogenog sastava. Dakle, obezbeđivanje zadataka koji su u odgovarajućoj meri izazovni za svakog učenika u grupi zahteva individualizaciju i diferencijaciju složenosti zadataka (Peltier 2011). Nastavnici ponekad nerado daju različite zadatke, jer se brinu da će se učenici osećati neprijatno zbog dobijanja zadataka koji su lakši od onih koje rade njihovi vršnjaci. Međutim, uspešno ispunjavanje zadataka i sposobnost da se preuzme lična odgovornost za uspeh mnogo će verovatnije podstaći samopouzdanje nego stalni neuspeh u obavljanju težih zadataka koje dobijaju svi u razredu. Takođe, nastavnici obično više brinu o motivisanju učenika sa relativno lošim uspehom nego o obezbeđivanju adekvatnih izazova za učenike sa visokim postignućem, što bi trebalo uzeti u razmatranje, dajući zadatke koji se mogu završiti na različitim nivoima i ispunjavajući i prenoseći različita očekivanja.

Br.	Pitanje za razmišljanje
1.	Da li je u redu kada odrasle osobe moraju da posle punog radnog vremena nose posao kući svakog dana, a posebno preko vikenda? Na koji način se ta situacija razlikuje od situacije deteta u školi, posle punog radnog dana časova?
2.	Da li učenici imaju istoga dana još veliki broj raznih domaćih zadataka iz drugih predmeta?
3.	Da li zadavanje domaćeg zadatka i zadavanje neurađenih vežbi iz udžbenika i radne sveske predstavlja rutinu?
4.	Da li je domaći zadatak dat zbog manjka vremena da se na časovima ispuni plan i program u potpunosti?
5.	Da li je domaći zadatak dat kao disciplinska mera, tj. kazna za neprimereno ponašanje? Ukoliko je odgovor pozitivan, kakvu poruku to šalje đacima o učenju i istraživanju u slobodno vreme?
6.	Da li zadatak prevazilazi mogućnosti učenika ili je suviše lak?
7.	Da li je domaći zadatak koji želimo da zadamo svrsishodan? Koji je konkretan benefit za učenika ako ga uradi, a da to nije samo spoljašnje vrednovanje urađenog zadatka od strane nastavnika?
8.	Da li je zadatak kreativan, ili samo ponavlja već rađeno na času?
9.	Da li je zadatak pažljivo osmišljen i povezan sa gradivom sa časa, ali ipak nudi nešto novo, dotad neotkriveno, u pogledu sadržaja?

Tabela 1. Pitanja za razmatranje za nastavnike stranog jezika prilikom zadavanja domaćeg zadatka

4. ZAKLJUČAK

U zaključku, uspešno postavljeni i pravilno dozirani domaći zadaci mogu značajno uticati na kvalitet procesa učenja stranog jezika na ranom uzrastu. Implementacija strategija za postavljanje zadataka, razumevanje faktora koji utiču na efikasnost i saradnja sa roditeljima mogu doprineti ostvarivanju maksimalnih jezičkih potencijala kod učenika. Promovisanje raznovrsnosti u zadacima omogućava učenicima da razvijaju širok spektar jezičkih veština, što će im biti od koristi u stvarnim jezičkim situacijama, ali i pozitivno uticati na motivaciju, posebno u slučaju diferenciranja nivoa zahtevnosti zadataka (Abín i dr. 2022).

Motivacija za izvođenje domaćeg zadatka može biti raznolika: učenik može biti samomotivisan ili motivacija za učenje može poticati od roditelja ili nastavnika, pri čemu više izvora motivacije može biti istovremeno prisutno kod đaka. Samomotivisanost se odnosi na ličnu i intrinzičnu spremnost pojedinca da uči kod kuće, dok se roditeljski indukovana motivacija, kao i ona indukovana od strane nastavnika, odnosi na napore učenika da urade svoj domaći zadatak kako bi zadovoljili svoje roditelje ili nastavnike (Hong & Milgram 2000: 12–13). U zavisnosti od vrste odnosa koji učenik ima sa odraslima uključenim u proces zadavanja i izrade domaćih zadataka iz stranog jezika na ranom uzrastu, i motivacija menja svoj nivo, pa tako, na primer, ako je odnos veoma pozitivan na različite načine, izrada domaćeg zadatka koji nastavnik zada može biti način da se izrazi poštovanje prema nastavniku, dok istovremeno, i suprotno može biti tačno, i u slučaju nastavnika i u slučaju roditelja (Hong & Milgram 2000: 13). Stoga je važno negovati odnose koji inspirišu i podstiču decu da daju svoj maksimum, istovremeno uživajući u procesu obrazovanja.

Domaći zadatak može imati ključnu ulogu u unapređenju procesa učenja stranog jezika kod dece na ranom uzrastu. Kroz sistematske i ciljane zadatke deca mogu dobiti priliku da unaprede svoje jezičke veštine, primene naučene koncepte i prošire vokabular. Osim toga, dobro osmišljen domaći zadatak omogućava nastavnicima da prate individualni napredak svakog učenika i prilagode nastavu prema njihovim potrebama. Međutim, ukoliko se ovo nastavno sredstvo koristi mehanički, svakodnevno i bez jasne svrhe i cilja, ove prilike se gube i ceo proces rezultira ishodom suprotnim od željenog, na više nivoa, pa je u tom slučaju bolje izostaviti zadavanje domaćeg nego po svaku cenu insistirati na njemu. O tome je postojala svest još davne 1937. godine, kada je školski nadzornik Karlton Vošburn napisao:

Ako se od dece ne zahteva da uče beskorisne i besmislene stvari, domaći zadaci su potpuno nepotrebni za učenje uobičajenih školskih predmeta. Ali kada škola zahteva gomilanje mnogih činjenica koje imaju malo ili nimalo značaja za dete, učenje je toliko sporo i bolno da je škola prinuđena da se obrati kući za pomoć u izlasku iz nereda koji je sama stvorila. (Washburne 1937: 16–17)

LITERATURA

- Abín, A., Pasarín-Lavín, T., García, T., Núñez, J. C., Rodríguez, C. (2022). Homework and dealing with diversity: An empirical review, in *Handbook Of Homework: Theoretical Principles and Practical Applications*, ed. S. Rodríguez Martínez, A. Valle Arias, I. Piñeiro Aguin & B. Regueiro Fernández (New York: Nova Science Publishers): 89–124.
- Adam, V. M., Tai, R. H., Xitao, F. (2012). When is homework worth the time? Evaluating the association between homework and achievement in high school science and math. *The High School Journal* 96 (1): 52–72.
- Bekker C. I., Rothmann, S., Kloppers, M. M. (2023). The happy learner: Effects of academic boredom, burnout, and engagement. *Frontiers in Psychology* 13: 1–14.
- Bennet, C. A. (2017). “Most Won’t Do It!” Examining homework as a structure for learning in a diverse middle school. *American Secondary Education* 45 (2): 22–38.
- Cooper, H. M. (1989). *Homework*. New York: Longman.
- Cooper, H., Robinson, J. C., Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987–2003. *Review of Educational Research* 76 (1): 1–62.
- Cunha, J., Martins, J., Almeida, S., Núñez, J. C., Rosário, P. (2022). The role of the perceived usefulness of teacher feedback on elementary students’ homework engagement, in *Handbook of Homework: Theoretical principles and practical applications*, ed. S. Rodríguez Martínez, A. Valle Arias, I. Piñeiro Aguin & B. Regueiro Fernández (New York: Nova Science Publishers): 63–89.
- Dueck, M. (2014). *Grading smarter, not harder, assessment strategies that motivate kids and help them learn*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Eckhoff, A. (2023). *Embracing alternatives to homework in early childhood: Research and pedagogies*. New York/London: Routledge.

- Fernández-Alonso, R., Muñiz, J. (2022). Homework in international large-scale assessments: the role of student attitudes and motivations, in *Handbook of Homework: Theoretical principles and practical applications*, ed. S. Rodríguez Martínez, A. Valle Arias, I. Piñeiro Aguín & B. Regueiro Fernández (New York: Nova Science Publishers): 125–156.
- Holland, M., Courtney, M., Vergara, J., McIntyre, D., Nix, S., Marion, A., Shergill, G. (2021). Homework and children in grades 3–6: Purpose, policy and non-academic impact. *Child Youth Care Forum* 50: 631–651.
- Hong, E., Milgram, R. M. (2000). *Homework: Motivation and learning preference*. Westport, Connecticut: Bergin & Garvey.
- Ioannou-Georgiou, S., Pavlou, P. (2003). *Assessing young learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Katz, I., Buzukashvili, T., Feingold, L. (2012). Homework stress: Construct validation of a measure. *The Journal of Experimental Education* 80 (4): 405–421.
- Kaye, C., Haynes Write, J. (eds). (2023). *Third-space exploration in education*. Pennsylvania: IGI Global.
- Kidwell, V. (2004). *Homework*. London: Continuum.
- Kohn, A. (2006). *The homework myth: Why our kids get too much of a bad thing*. Cambridge, MA: Da Capo Press.
- Kumar Jha, A. (2006). *Homework education: A powerful tool of learning*. New Delhi: Atlantic Publishers and Distributors.
- McGregor, S. A., Knoll, M. A. (2015). The Theory of Planned Behaviour as a framework for understanding parental experiences with homework. *Educational Psychology in Practice* 31 (4): 335–353.
- Patall, E. A., Cooper, H., Robinson, J. C. (2008). Parent involvement in homework: A research synthesis. *Review of Educational Research* 78 (4): 1039–1101.
- Paulu, N. (1996). *Helping your child with homework*. Washington, DC: Office of Education Research and Improvement.
- Peltier, C. P. (2011). A comparative study of teachers' attitudes and practices regarding homework in the elementary, middle, and high school grades. Hattiesburg: The University of Southern Mississippi.
- Power, T. J., Karustis, J. L., Habboushe, D. F. (2001). *Homework success for children with ADHD*. New York: The Guilford Press.
- Pressman, R. M., Sugarman, D. B., Nemon, M. L., Desjarlais, J., Owens, J. A., Schettini-Evans, A. (2015). Homework and family stress: With

- consideration of parents' self-confidence, educational level, and cultural background. *The American Journal of Family Therapy* 43 (4): 297–313.
- Prošić-Santovac, D., Rixon, S. (eds). (2019). *Integrating assessment into early language learning and teaching*. Bristol: Multilingual Matters.
- Reid, J. M. (1987). The learning style preferences of ESL students. *TESOL Quarterly* 21 (1): 87–111.
- Reilly, V., Ward, S. M. (1997). *Very young learners*. Oxford: Oxford University Press.
- Ronning, M. (2011). Who benefits from homework assignments? *Economics of Education Review* 30 (1): 55–64.
- Ryba, T. V., Stambulova, N. B., Selänne, H., Aunola, K., Nurmi, J. E. (2017). “Sport has always been first for me” but “all my free time is spent doing homework”: Dual career styles in late adolescence. *Psychology of Sport and Exercise* 33: 131–140.
- Sardabi-Kia, M., Ghajarieh, A. (2023). The role of motivational strategies on young EFL learners' basic psychological needs: A self-determination theory perspective. *Journal of Modern Research in English Language Studies* 10 (1): 1–23.
- Stern, J. (2009). *Getting the buggers to do their homework*. New York: Bloomsbury Publishing.
- Van Droogenbroeck, F., Spruyt, B., Vanroelen, C. (2014). Burnout among senior teachers: Investigating the role of workload and interpersonal relationships at work. *Teaching and Teacher Education* 43: 99–109.
- Vatterott, C. (2009). *Rethinking homework: Best practices that support diverse needs*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Walker, J. M., Hoover-Dempsey, K. V., Whetsel, D. R., Green, C. L. (2004). *Parental involvement in homework: A review of current research and its implications for teachers, after school program staff, and parent leaders*. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project.
- Washburne, C. (1937). How Much Homework? *Parents* 16–17: 68–71.
- Wildman, P. R. (1968). Homework pressures. *Peabody Journal of Education* 45 (4): 202–204.
- Xu, J., Guo, S., Feng, Y., Ma, Y., Zhang, Y., Núñez, J. C., Fan, H. (2024). Parental Homework Involvement and Students' Achievement: A Three-Level Meta-Analysis. *Psicothema* 36 (1): 1–14.

Danijela M. Prošić-Santovac
University of Novi Sad

THE IMPACT OF HOMEWORK ON THE QUALITY OF THE FOREIGN LANGUAGE
LEARNING PROCESS AT AN EARLY AGE

Summary

Homework is an educational practice that is recognized as an important teaching tool and is a long-standing educational tradition that has rarely been questioned until recently. The goal of this paper is to inspire current and future teachers of foreign languages to reflect on such established educational practices and to constantly improve them. The role of homework in the process of learning a foreign language at an early age is multiple and complex. Homework can provide an additional opportunity for students to apply and deepen their language skills outside the classroom, which can significantly contribute to their language development and the development of independent research, critical thinking and language challenge solving skills. It can also help children develop good habits and positive attitudes towards learning a foreign language, as well as encourage self-discipline, responsibility and a love of learning. However, as in the case of any other activity, if homework is not carefully designed and adequately applied, the effect can be the opposite, whereby students can become demotivated and develop a negative attitude towards learning a foreign language. Therefore, it is important to have a clear vision of the concept of homework that is suitable for learning a foreign language at an early age, as well as of adequate ways of application and suitable activities that would have the effect of a positive development of both the motivation for learning and the improvement of knowledge. With that in mind, the paper presents some of the factors that can influence the effectiveness of homework, from the perspective of young learners, parents, and foreign language teachers. Finally, pedagogical implications have been discussed, accompanied by thought-provoking questions for foreign language teachers, to consider before assigning homework tasks.

Key words: homework, young learners, foreign language learning, early age, foreign language teachers, parents and caregivers.

Primljeno: 6. 9. 2023.
Prihvaćeno: 8. 3. 2024.

